

ДОМАЋИ ЛИСТ.

Цена је листу : на целу годину 2 фор. на по године 1 фор.	Излази сваког 1. и 16. дана у месецу. УРЕДНИК, ВЛАСНИК И ИЗДАВАЛАЦ : СТЕВАН КОЊОВИЋ, учитељ.	Цена за огласе : на целој страни 8 фор. на по стране 4 фор. на четврт стране 2 фор.
---	--	--

ШТА ОТАЦ СВОЈЕМУ СИНУ СВЕТУЈЕ.

(Од Розегера).

II.

Буди с људима искрен, пријазан и жели им добра. Свикни, да сваком, с ким у додир дођеш, учиниш какво добро, или какву малу радост било покретом, који њему годи, било пријатељском речју; тог ситног новца човек има увек и радо се свуда прима.

Настој да разумеш начин мишљења и прилике других, и кад ти их когод поверава, покажи, да те занима. Тим ћеш бити праведан и мио. Твоја корист се неће тим оштетити, а немој ни уобразити себи, да се свака доброта твоја мора одмах наградити. Људи доброту и благонаклоност често на зло употребљавају и неблагодарношћу награђују. Но боље ти је и од тог горког плода окусити, него да си се показао равнодушан или мрзновољан, а немоли да си огрешио душу каквим злим делом. Из рана ваља да сазнаш неизмерну цену и величину моралне снаге, што лежи у мирној савести. Будеш ли се умео наћи у друштву и усвојиш ли фини начин у саобраћају

с људима, то је лепо и красно само нека ти то не буде главна ствар. Обично су „најфинији“ и најљубазнији људи шупљи и покварени.

Ако носиш рад да у својем животу будеш често обманут и преварен — обмана не утиче повољно на морално развијање и растење — а ти испитуј језгру и садржину свакој ствари. Привидност је да богме привлачнија него суштина, но ти се држи суштине, и док не сазнаш разлику међу привидношћу и суштином, буди смотрен. С људима, које још добро не познајеш, не упуштај се слепо у велико пријатељство, а не буди ни неверљив с њима.

Има врло много људи, који се како према коме понашају. Спроћу себи равних су цандрљиви и разговорни пред претпостављенима пузе и углађени су; према запостављенима су сурови и охоли. Ако тежиш, драго дете моје, за истинитим образовањем, ти нећеш бити такав, него благо и отворено са сваким. Човек у искренности (искре-

ност је отворено исповедање својих назора) или каже истину, и тим добро неко чини изводећи друге на пут истине, или пак заблуду, и онда други њега поправе, а он тим стиче увиђаности. Природну искреност воле и паметне старешине, а што безумнима не прија, нека ти је девета брига. Твоја благост сироћу млађих и запостављених донеће ти плодове љубави и опће поштовање и богато те наградити.

Кад си се дугим искуством већ уживео у неком уверењу, не мењај га ласно. Дођеш ли у додир с људима, који инако мисле него ти, ти ћути, или ако нећеш да ћутиш, реци своју отворено и слободно, скромно и пажљиво. Али на терај у пажњи својој тако далеко, да за љубав нечију поричеш, што си једном тврдио. Тако чинећи почећеш исмејавати правду, а мало по том и одметнути се од ње.

Пре свега као паметан млад човек клони се великог бистрења политике. Своју отаџбину љуби и буди спреман и да се жртвујеш за њу, но нигда се не одушевљавај за ратове и ратне походе, па били они из којих му драго заводљивих побуда и лажних смерова покренути. Ратови су проклетство за род људски; дели, сине, самном и сатисућом мислилаца људи то уверење, да је могуће, да се укину ратовања међу просвећеним народима.

Без невоље не препири се око догмата. Са свештеницима буди учтив и не задири у верска питања. А дирне ли когод у твој верски осећај, одбиј насртај мирном одлучношћу.

О дружењу са женскињем биће

доцније говор. Сад да речем о пријатељима у младости.

Ваљан и прави пријатељ много вреди по развијање срца и духа и по образовање карактера; он је благодат за цео век. Но боље имати и ма каквог пријатеља него никаквог. Ја сам се свагда грозно од младих људи, који се никому не придруживаху, него сами и као сенке с оног света иђаху. Такви се зароне у филистереку стармалост и буду тесногрудни себичњаци и човекомрсици. Ја познавах младиће из тако званих бољих кућа, које су чували од дружења са другим младим људима као од куге. Па какви су ти људи данас? Или су покварени и окорели или су у једанпут прескочили преграду подигнуту међу њима и светом и дошавши невични у вртлог друштвених пропали као онај, који не уме пливати, а скочи у море.

Лепи идеали млађаног доба могу се само са друговима топлога срца досањати и сачувати. Мање су опасне радости каје находи младић у друштву од оних, које сам ужива. При избору пријатеља да богме да је потребна опрезност, која недостаје младићу; ја бих световао: да их ти не тражиш, буди само честит и ваљан, и пусти нека они тебе траже. Ваљаном се обично ваљани придруже. Будеш ли сам бирао боље изабери онога, којег не само љубиш него га и малко поштовати можеш. Не питај, је ли моћан или сиромашан, него да ли је близо појму, што га имаш о добрим и пријазним људима. Са пријатељем у младости махом људи проживе једну пе-

риоду, која би без пријатеља била по-гибна. С њим се можемо разговарати о најтугаливијим стварима, о којима ни пред родитељима својим не можемо говорити, под његовим руковођењем и по примеру његову живимо и радимо. Пријатељ у младости је моћнији чинилац по даље развијање и давање правца у животу него сам васпитач.

Пријатељ у младости је саносилац идеала. Градите, младићи, куле у ваздуху колике вам је воља; све ће то проћи; но главно је и корисно, што градите. Ваља вам се извештити, да

чините планове за нову будућност. Сањајте слободно о новом државном поретку, о верској триљивости, миру и доброј вољи међу народима, о козмополитичној равнотежи на економном пољу, о идеализму у вештини, што усређава, о складу у животу појединца и међу сталежима и народима. Слика, што младост сања, кад тад ће постати јава. Што данас утопија изгледа, кроз сто година ће важити за паметну мисао, а кроз двеста и уделотворено ће бити.

Воћарство.

Размножавање воћака — подлога.

1. Изданци.

Прошле године у бр. 23. овога листа стр. 380 рекосмо да у главном можемо на два начина да размножавамо воћке — подлоге и то *природним и вештачким начином*. Под природним начином разумемо размножавање воћака *семеном*, а под вештачким начином разумемо размножавање *изданцима, наводницама, обртањем летораста, резницама, кореном и оком*.

Тада споменуемо како ћемо да размножавамо семеном, а ево овом ћемо приликом да коју више речемо о овим другим начинима.

Под *изданком* разумемо оно шиблије које се око основе стабла каквог дрвета, воћке из земље појављује, као што се то најбоље може видети, око *шљива, разних врсти дуња, вишања, дивљих јабука, ружа, кушина, малина* и других. Изданци потичу из врхова оних жила које се близу површине земаљске налазе, и у место да се као жила у земљу продужила, потегла се изазивањем светлости и топлоте горе и као *шибљичица* из земље избила, што се у обичним *изданком* зове, т. ј. шиблика која је из дна (дотичне воћке) потекла

Ево што нам славни помолог Гоше за њих вели: Мора се око сваког таковог изданка у јесен или пролеће опконати до жилица му и по подужем комаду ове главне жиле, из које је шиблика потекла, и на којој се налазе многе споредне жилице а на овима силне *власасте* — пресече се попречно и извади из земље и пренесе у расадник и засади на одређено место. Ако је пак изданак слаб и шибликом и жилама то се онда не мора однети у расадник и тамо засадити да забадава само закрчује место, него такове слабе треба подадбрати и посадити их близу један другог у какву леју за њих одређену, где ће да пробаве једну годину дана, да се неговањем ојачају и жилама и шибликом, и тек тада да се пренесу и преседе на одређено место у редове правога расадника.

Овај начин размножавања јесте један од најзгоднијих за све врсте воћака изузев само шљиве, које се ни из близу не могу сравнити по доброту подлоге и издржљивости као она која је семеном изведена.

2. Наводнице.

Размножавање подлога наводницама, то је таква радња, која се састоји у том, да једногодишњу шибљичицу или двогодишњу гранчицу пригнемо к земљи и без да је оценимо од оног места одакле је избила, затрпамо је у земљу. Ако то хоћемо да учинимо са леторастима, онда морамо лети сву радњу да обављамо, напротив имамо ли старије шибље да пригнијемо, то морамо онда у јесен, у току целе зиме и рано у пролеће да у земљу притрпавамо.

Овај начин размножавања игра врло велику улогу код винове лозе. („Д. Л.“ I. стр. 71.) које се или на сталном месту могу оставити или у суду каквом или котарици могу произвести ради пренашања с једног места на друго.

Наводницама се врло лако и добро размножавају, *лешњаци*, *смокве*, *огрози*, *црни дуд*, *јоргован*, *дрен* и друго, а особито оно воће и дрвље које је тако звано мекано дрво.

Оно главно дрво од кога ћемо наводницама да размножавамо, ваља да га тако негујемо, да оно нема једно дебело повисоко стабло, него да је при земљи у стаблу оцечено, или да је са тако кратким стаблом ма и засађена била. Око заосталог дела стабла појавиће се сваке године повећи број летораста, који ће лепо и снажно да расту, а особито онда, кад се ова биљка у корену своје буде јако неговала — ретким и обичним ђубретом гнојила. У оно доба кад хоћемо да наводницама размножавамо, опкона се унаоколо јендек око дотичног жбуна и свака шибљика се за себе пригне у јендечић тако да средином својом легне по дну јендечића а врхом измакне с противне стране ван јендечића. По средини ове наводнице се причврсти куком у земљи. И кад смо свуд унаоколо тако сво шибље *навели* и земљом загрнули, поред сваког се удари тачка, и сваки се прво на 2—3 ока ореже и заостали део привеже уз тачку. Ово би био најпростији начин ове операције.

Поред овог начина има још и други

тако звани „*кинески*“, који се састоји у том, што се око жбуна земља у виду круга ископа и за 10 см. дубљине за целу површину круга земља на страну одбаци, што изгледа као каква велика тепеција у којој би по среди жбун био. Сво се шибље пригне земљи на све стране и тако размести по дну овог круга да нигде гранчица преко гранчице да се не укршта. Да би распоређане гранчице остале у оном положају и правцу у коме смо их сместили, морамо сваку на више места приправљеним дрвеним кукама прикучити земљи и тако оставити ову распоређену звезду откривену све дотле, до год очи, које се налазе на гранчицама не потеряју и не достигну дужину од 10 см. Тада се сва звезда претрпа оном избаченом земљом за 8—10 см. дебљине. Покривени ови новопотерани летораста сви ће пустити из себе жилице и временом ће моћи сваки летораст за себе као самостална биљчица постојати. На овај се начин могу лепе сорте огроза размножавати.

Оно шибље које би се на овај или пређањи начин тешко ожигило те тиме за размножавање не би могло да послужи, врло је добро, кад на гранчици или леторасту, који у јендек или јаму пригнемо, направимо оштрим ножем зарез на оној страни која на земљи лежи; у место зареза може се на том делу наводнице, који на земљи лежи, у виду прстена кора огулити и за тим земљом претрпати. Тим ће начином кружење сока да се у неколико поремети и на рањавим местима прикуши, из којих ће и многе жиле да потеку.

После овога рада долази одвајање ових наводница од главног корена, то бива онда кад се очигледно уверимо, да свака таква наводница има на себи доста нових жилица, помоћу којих би она као самостална јединка постојати и напредовати могла.

Одвајање бива у јесен и пролеће. При откопавању морамо пазити да ашовом или мотиком не задиремо ни главне жиле као ни ситне. Од главног се корена одвајају оштрим маказама, са којима се мора дотични део наједаред оцећи.

Кад се одвоје, расађују се према доброту или у редове расадника или на одређену леју да се биље ожиле.

Док су се у земљи ове наводнице жиле, дотле су из главе нови леторастни по-

текли, који ће се тада положити кад већ положене откопамо и одвојимо. Код добро негованог оваког главног корена, можемо сваке године врло леп број добрих подлога да произведемо. (Наставиће се).

Пчеларство.

О пчели и пчеларењу.

3. О нектару.

Каква ли је лане била медовита година, а каква је ова? Лане сам добио од осамдесет американака двадесет и пет метарских центи меда, а ове године од сто само осам метарских центи. Лане сам за педесет дана или боље рећи у педесет пута истресао 25 мет. центи. Сваки пут сам по 40 кила, а који пут и по 160 кила. Да сам имао више радне снаге, набрао бих још један пут толико меда. Али нисам имао, те док сам из једних кошница истресао мед, дотле су друге кошнице дангубиле. Лањске године истресао сам мед месеца маја, јунија, јулија, августа и до пола септембра. За све је то време било нектара у биљкама у изобиљу. Ове године истресао сам мед маја и јунија и за та два месеца 14 пута и како је наступио јулије, одмах се пресекала паша и до данас а то је 28. августа још нисам истресао меда. Сад нешто почињу пчеле живље да раде, јер им биљке пружају пуније чашнице с нектаром. Како је то — запитаће читалац — кад је и ове године цветала лепо липа као и лане, кад је и ове године бујно цветао гавез у ади као и лане? Ми ћемо гледати да на ово питање одговоримо колико нам је позната ова ствар у литератури пчеларекој и колико смо ми сами кроз 16 година пчеларећи мотрили и пазили на пашу каква је које године била и шта је утицало на изобиље нектара.

Сваки пчелар, који више година пчелари, могао је искусити, да једне године биљке пружају пчели више нектара него друге године, ма да је и једне и друге цвета било једнако. Није да је цвет уништен каквим елементарним непогодама, цвета има у изобиљу, али у њему нема нектара. Нектар у њему није родио. Као год што поједина дрвета лепо цветају, али ипак из цветова не развије се плод, другим речима, као год што

поједина дрвета једне године роде, а друге не роде, тако у цветовима нектар једне године роди а друге опет може да не роди.

Прво и прво стоји до земљишта, на којем биљка расте, хоће ли биљка бити медовита или не. Позната је ствар, да једна иста биљка на различитим земљиштима не да једнако нектара, јер докле на овом земљишту има у изобиљу нектара, дотле на другом нема ни мало. Једна биљка воли кречовиту земљу, друга опет песковиту, трећа опет друкчију, да се може бујно развијати, цветати и нектара донети. Да биљка може напредовати, да се може бујно развијати, треба јој дуге тоpline. Без тоpline биљка не може расти. Али да биљка роди нектар, не само да јој треба тоpline него и влаге. Кад је ваздух влажан и тонал, онда се биљкама пресишће нектар из чашница. Што год је већа тоpline, тим јаче биљка расте и напредује. Али биљка још живље и брже расте и напредује, ако је поред велике тоpline обузима и влажан ваздух. Па као што у ошће на бујни развитак биљке утиче влажни и топли ваздух, тако исто тај исти влажни и топли ваздух утиче и на развитак нектара. Влажно и топло време утиче на нектар. Влажно и топло време даје биљкама нектара. Влажна и топла година добра је за пчеле. Така је лањска година била, зато је и била добра за пчеле. То ми знамо из искуства. Али има овде да додамо што су и други људи искусили, што се тиче нектара. Неки научници, особито Херман Милер, опазили су да биљке у низини ма да им је гнојавно земљиште, ипак нису тако развијене ни по листу ни по цвету, ни по боји ни по нектару као оне биљке, које су на земљишту мршавијем али 15—1800 метара узвишеном над морем. Биљци, која је на земљишту узвишеном 15—1800 метара над морем, цури нектар из чашница,

докле у истој биљци у низини тек обично има нектара или можда нема и ништа, ако ваздух није влажан и топао. Ово је вредно да знају они, који се држе оне народне реченице: „На осовини је мед.“ Као што су биљке, које су на већој висини над морем, пуније нектара, тако су исто биљке пуније нектара које расту на северу и пр. у Шведској и Норвешкој. То долази отуда, што је тамо ваздух пунији озона, који здраво утиче на нектар. Да биљке дају више или мање нектара стоји дакле: 1.) до земљишта, на којем расту, 2.) стоји до влажнога и топлога ваздуха, 3.) стоји до озона, модификованаг оксигена.

Пчелари дакле, који се држе оне златне реченице: „на осовини мед роди“, ваља добро да пазе да се не преваре. Може липа, бели босиљак, гавез лепо и бујно да цвета па ипак да нема нектара. Зато пчелар пре него што ће све своје кошнице да пренаша на бољу пашу, ваља прво да однесе само једну кошницу па ће по тој једној кошници за један дан познати каква је паша, је ли бели босиљак, гавез и т. д. медовит. А кад се из те једне кошнице увери да је паша добра, онда тек може пренашати и све друге кошнице на ту бољу пашу. Више се пута преварили поједини пчелари судећи по многом и изобиљном цвету једне биљке да ће и паша бити добра. Али ми смо видели мало час да то није истина и ма да је нектар мамац инсектима, а особито пчелама, преко којих се биљке оплођавају, ипак њега сваке године нема у биљкама, јер смо видели да хоће година да омахне, кад је суша без влаге.

4. Вртоглавица код пчела.

Ретка је година да у мају или јунију или и у јулију не спонадне пчеле нека вртоглавица. Многе пчеле, нападају по пчелињаку, не могу да лете и вртећи се непрестано окрећу, док на послетку не умру. Гдекоје године од ове болести угину силне пчеле, да кошнице знатно ослабе. Откуд ова болест код пчела долази, не знају пчелари. Неки пчелари држе да та вртоглавица долази од нектара неких биљака, неки опет мисле да долази од цветнога прашка, неки опет веле да долази од меда, који је преко зиме у кошници остао па је ускиснуо. Неки професор Минтер у Грајсвалду нашао је гљивице (*mucor*) у стражњем трупу пчелињем, од којих би вртоглавица долазила. Ове гљивице доспеју у тело пчелиње храном или водом

Ова вртоглавица спонадне пчеле, кад је велика суша и после једне топле кише нестане је. Али кад заопуца суша могу од те болести здраво да ослабе кошнице, зато пчелари прихрањују такве кошнице течним медом, у који додаду мало соли. Ја пак у валове с водом, који ми стоје у пчелињаку и у којима се пчеле поје, додам подоста соли. На таку воду слану навале пчеле као рој, докле на валову с чистом водом не можеш видети ни једне пчеле. Ја ове године нисам опазио ни једне да је од вртоглавице оболела а и сваке оне године, кад год сам солио воду у валовима, није било те болести на мојем пчелињаку. Да слана вода помаже овој болести пчелињој и да заиста те болести нема на оним пчелињацима, где се пчеле поје сланом водом, може се потврдити и овим што се не зна на пчелињацима, који су крај мора, за ову болест, вртоглавицу, јер пчеле ту имају увек мореке слане воде.

5. Справа за прихрањивање пчела.

Ја сам ове године четрнаест пута истресао мед до јулија месеца. Али се око петог, шестог јулија у један пут прекиде паша. Кошнице из којих сам истресао мед концем јунија, те напунише за три четири дана јулија опет оквири медом. Али из којих сам кошница истресао мед седмога јулија, те нису напуниле својих оквира ни до данас. Ја сам се пре пет дана здраво забринуо, шта ће бити са мојим кошницама, из којих сам 7 јулија истресао мед а пчеле немају опет откуд да напуне саће медом. Свакако — мислио сам — још који дан ћу причекати да видим хоће ли се што паша поправити, па ако се не поправи, онда морам 30 американака хранити, да би могле добро презимити. Али 30. американака, у којима нема ништа меда, свако вече хранити, то је посао! Ко ће свако вече тањире од лима с медом подмећати под оквири у кошнице, и кад ће се те кошнице моћи напунити медом? Ту треба посла, ту треба труда, ту треба доста дана док се кошницама толико меда да, да могу добро презимити. Па у том прихрањивању ударила би и хладноћа и на послетку пчеле не би хтеле ни могле силазити се са саћа на тањире да сабирају мед. У тој својој незгоди сетим се да сам читао у најславнијем пчелару енглеском Ковану како он прихрањује пчеле. Он, да би сто кошница прихранио, прихрањује само једну, па с том једном кошницом прихрани све остале кошнице.

Како? Представимо себи американку. На ту американку метне се друга американка, која нема дна и која уместо дна има прековане две узане дашчице. На те дашчице метне се тенсија са три до четири киле меда а може и више. Та се американка без дна, а са медом метне озго на најјачу американку, с које смо скинули поклопац. То се чини у вече. Преко ноћ пчеле ће сав тај мед покупити и у празне оквире истоварити. Колико оквира пчеле преко ноћ напуне, ми ћемо их извадити и другим кошницама додати, које немају меда, те које требају за зиму, да би могле презимити. Тако ћемо опет друго, треће вече и т. д. додавати тој истој јакој кошници у тенсији по три четири киле меда и она ће тај мед опет свући у празно саће, које смо јој додали и сутра у јутру имаћемо опет неколико оквира да додамо кошницама онима, које немају доста за зиму. То ће та-

ко ићи све док не намиримо све кошнице, које потребују меда за зиму. Тим ћемо начином куд и камо себи олакшати посао и не ћемо раздражити све кошнице са храњењем него ћемо само једну кошницу имати у том раздраженом стању која ће себе и све кошнице хранити. Овај посао иде брзо и за неколико вечери може једна кошница силне кошнице напунити медом. На мом пчелињаку стоје две такве справе за прихрањивање пчела у приправности, али — хвала Богу — не ћу их требати, јер паша се 25. августа опет показала и пчеле пуне своје оквира журно и саме за зиму. Не само да ће пчеле сабрати меда себи доста за зиму него изгледа да ће се моћи и који оквир истрести и за пчелара.

Из „Орла“ 1892.

Јован Живановић.

С т о ч а р с т в о .

Поступак око домаће живади.

Пољопривредник за то држи стоку и осталу домаћу живад да с једне стране пићу своју у што већу вредност донесе, а с друге да набави себи што више и што бољег ђубрета, како би добит од своје њиве унапредно и већим учинио; даље држи је и за то да се од неких уз то још и сам храни, храном од њих добивеном, као млеком, маслом, сиром, месом и напоследку да добије и друге користи као вуну, кожу итд. а уз то још да нам неке при нашем раду и снагом својом користе. Све ове наведене користи упућују нас на што бољу негу домаће живади, као и благо опхођење око њих, а да и не спомињемо оно, што је најглавније, што нас управо као људе у људском стању одржава, да смо према њима у сваком погледу благи и прави старатељи тих безвесних створова а то је уз религиозност, којом сваки хришћанин ваља да је задахнут, још срце, самосвест и човечије достојанство, које нас упућује на овај моралан поступак.

У колико ми будемо са нашом домаћом живади у сваком погледу добро и благо поступали у толико ће и она нами корак уз корак користити. Дакле благи и ваљани поступак више ми осећамо него оне. Не поступамо ли с њима тако, то ће се тај груби поступак на нама самима осетити. На жалост

овај груби поступак баш се најнише на оној живади врши са којом смо ми тако рећи неодољени. У колико је која животиња више за кошару привезана у толико код већине више и пати; с једне се стране неуредно храни а још неуредније поји, с друге стране не пазе се ни у погледу здравља јој, како с погледом на стан тако и с погледом на чистоту, а с треће стране оно немилосрдно и нечовечно поступање — грдња, вика и ударање без да је оно несвесно живинче и заслужило.

Гледе свега овог изнећемо нека општа правила, како би ваљало око домаће живади да се поступа:

1. *Подајмо јој у довољној мери хранљиве пиће.* Као што човек осећа глад тако исто и животиња. Она марва која се слабо храни, не одржава ни своју снагу у потпуности и по томе не може нам ни онако да ради како би ми ишчекивали од ње; није у снази издржљива, брзо подлегне под теретом; ако млека ишчекујемо од ње, мора с њиме да устукне, слабо га је, не даје нам довољно па ни добре вуне, за коју и мању цену и мање новца добијемо, што не служи пољопривреднику само на срамоту, него га још и материјално штети.

Не приморавајмо стоку да се исхрањује

са плеснивом и протрулом пићом. Лети се постарајмо да има у довољној мери добре летње пиће. При промешивању хране не идемо на пречац, него постепено прелазимо с једне на другу, да би је тиме у једнаком здрављу одржали. Према храни коју приправљамо и имамо, држимо и број грла, а не мало хране а много грла, те да због недостатка хране мора да гладује и иде натраг. Мало грла у доброј снази више вреди и више користи, него више грла а да им се ребра избројати могу.

2. *Ваља одржати стоку, помоћу уредног хранења и појења у једнакој вољи за јелом и потпуном здрављу.* Гладно је марвинче немирно, бациш ли што пред њега халаљиво једе, па га тако рећи живо гута. Жедно пак марвинче преко мере пије, што ремети правилну радњу органа за сваривање. У немарног газде, још немарнија чељад, кад рано, кад доцне, кад много, кад мало и хране и поје, што све то здравље стоке руши. Јасле, ведра и валови одакле стоку појимо и хранимо, ваља да су до крајности чисти, а не да им се са гнушањем марвинче приближује. Прљав и плеснив валов или ведро је сте право огледало небрижног слуге па ма овај какво „помодно“ име на себи носио. К уредном одржавању оброка иде и то кад стоци од једанпут не дајемо много хране; боље је више пута по мање давати него од једанпут много. Кад много бациш пред марвинче ма какве пиће, које надува, које само испрља, које се због тога што је много и само засити, па у полак неће толико појести, колико би појело, кад му све по мало, на слатко дајеш.

3. *Марвинче треба да ужива увек, дању ноћу, чист ваздух.* Први је услов, да до оваковога ваздуха дођемо, да што чешће ђубре које се гомила у кошари износимо напоље, јер испаравањем овога, ваздух се јако кужи и врло штетно утиче на плућа марвинчетова. Постеља под стоком ваља да је тако добро удешена да кад она легне на њу да се може у потпуном смислу те рече одморити, а не да јој што смета или да јој ова није удобна. Кошарг се мора што чешће вентрирати, да би се она накуљена угљена киселина, амонијак и пара изагнале напоље а чист свеж ваздух у место овога унишао. Кошара не сме бити мрачна па ни сувише јако светла, јер обе ове крајности могу врло лако да нашкоде здрављу очију. И због једног и другог могу се разне очне болести да излегу. Лети кошара ваља да је више тавна,

јер тада не насрћу у њу муве и тиме чувамо стоку од ове напасти, која заиста уме јако да је измучи.

4. *Морамо изити на топлоту (температуру) која у кошари влада.* У овом се погледу највише зими греши, што може сваки да примети, кад се отворе врата, читав облак посукти напоље. За марву је најзгоднија и најздравија топлота 13—14° R. а за коње, овце и свиње 9—12° R. У такој се топлоти она најбоље осећа. Кад марвинче зебе, више једе, јер тада мора ону топлоту која јој је нужна да одржи своје тело да пићом створи и надокнади, а ова се храном односно машћу која је у стоци попуњује. Јака промаја као и напрасни назоб може стоци да проузрокује врло много разних болести.

5. *Држи своју стоку чисто.* Чисто држање стоке исто јој толико добра чини као и добра и уредна храна. Да заиста све животиње воле чистоту, можемо се уверити на оној, која у слободи и у дивљем стању живи. Жалост је видети нашу марву, где јој се на стражњим бутинама ухватило о длаку ђубре и унебетило се за неколико центиметара дебело. И још има неких безумних сточара те ће на то рећи, да је то добро и чува је да не озебе. Свака путница стаје на пут дасању на кожи сваком живом створу, а како пак овај талог, који од јесени па до пролећа стоји на овим јадним животињама, ово дисање препречује, па није се онда чудити што се сваки час на таком марчинчету појављују разне болести. Овакове животиње никад нису мирне, нити једу као што треба, нити се напајају мирно, него кад их пустиш из кошара а оне се од мучке витлају по дворушту и окопу, чешу се е мишлиш коју ће продерати; онако и изгледају да их је жалост видети. Чешагија и четка су пола хране. Врло је неумесно оно тврђење да свиња воли у каљузи живети; истина она воли да се прокаљужа мало, али само за кратко време и то кад је топло. Право лежиште нек јој је чисто и суво. Знојавно или покисело марвинче треба трећем просушити или га покрити па тако нек се осуши, јер се у противном случају могу разне кожне болести и отоци да појаве.

6. *Са стоком ваља благо поступати.* Благи поступак и сама животиња осети, па је и она према теби поверљивија а и ти ћеш твоју истакнуту цел пре постићи. Немирноћа коња и крава музара већином отуд долази, што онај који око њих опходи дивјачки се према њима влада. Лепом речи, чешкањем и

миловањем и најљућег ћеш звера укротити а не ову питому домаћу живад, која ће ти са благим поступком одана и послушна да буде. Теглећу марву није човечно преко мере оптеретити да се прекида и под теретом подлеже, него јој одмери посао који ће она моћи тако обавити да себи нешкоди а теби помогне. Сваки онај газда, који своју стоку у терету приморава да оно учини што јој снага не допушта, заслужује свако презрење од својих суграђана, па још, као што то обично бива, ако јој такви газда и не даје довољно добре хране. Грозно је погледати таковог човека, коме је кљусе под теретом пало, он га још вукући за реп издиже и ставља на ноге, да мора оно кренути што је овај безумник наумио. Може бити да човек нигде не показује своју необуздану и дивљу нарав тако, као што при опхођењу око теглећег марвинчета; то на жалост данас није реткост видети. А колико их још има који ово своје дивјаштво износе на видик и онда кад му марвинче најверније служи, чини човек из обести из неког „хиросага“ што то највише

несавесне слуге и лакоумна момчад чине и показују се како су они тобож кадри не чим да владају. Овакови су људи већа марвинчад него она која им је у рукама.

7. *Болесно марвинче одмах лечи.* Лечити болесну стоку није само човечанска дужност, него нас на то упућују и наши интереси. При лечењу ваља да мудро и опрезно поступамо. Не поверимо се ма каквом незналици да нам наше добро, у место да излечи оно упропасти, него тражимо у том погледу човека вешта и искусна, у правом смислу стручњака. Не ћемо тиме и то да кажемо да међу нашим чобанима, говедарима и другима нема опробаних људи, који већину животињске болести брзо упознају и радикално је знају излечити, али поред ових је већи део, који су у том погледу пуке незналице и њима своје добро предати значило би предати стрводеру у руке. Најбоље је у том погледу марвеног лечника позвати у помоћ, који је сав свој живот овој струци посветио.

По „Gazd. O.“

— ? —

Виноградарство.

Резање винове лозе.

(Наставак).

5. Резање првих пет година оних лоза које се на стабло пуштају.

Ми већ једном нагласисмо, да резање винове лозе има своје *две цели*, па због важности истих, ево још једаред напомињемо. Прва је, да сав сок који кружи кроз сву лозу тако једнако поделимо, да све делове лозе једнако храни и родност чокота произведе на свима деловима једнако. Друга је цел, да с године у годину образујемо лепе, добре, једре и снажне лозе роднице, које ће на годину добро да роде.

Да би пак ово обоје у потпуној мери постигли нужно нам је потпуно уређено станиво, на коме ћемо да развучемо лозу насталеког грожђа.

Ми ћемо ево овом приликом из-

нети почетак резања такве лозе од прве њене године, како смо је засадили па све даље кроз пет година.

Прва година. — Предпоставимо да смо лозу или прпољак онако засадили како ваља („Д. Л.“ I. стр. 39. 55. и 71.). При граници земље удесисмо да лежи једно око а над њим још једно, дакле орезасмо га на *два ока*, загрнусмо га ситном земљом и тек око Петрова појавише се ластари из оба ока или само из горњег. Био један, или два ластара да су, морају се пазити, неговати и уз тачку привезати. У јесен те, или у пролеће идуће, године морају се опет резати а то је већ друга година.

Друга година. — Замислимо да су нам оба ластара здрава и једра до руке дошла. Прегледајмо их оба, и пошто не ћемо главу образовати него стабло, то изаберимо здравију лозу, не гледајући а била она горња а доња. Дакле горња је боља, што је природније, него доња, то сад орежимо горњу опет на два ока, а доњу оцецимо до основе јој. Ако је пак и доња добра, то да нагло не бежимо од основе чокота, орежимо ову доњу на два ока а горњу са оним делом старе лозе на којој је избила орежимо над доњом лозом. По томе је стабло са два ока дужине одмакло у вис или је остало у оној истој дужини и висини као што је било и прве године. Ако је одмакло у вис, дакле свега четир ока дужине, оно је из горња два избиле два ластара, но се појавио и трећи из оног места, са ког уклонисмо ону доњу лозу, потекао је из слепог ока, које се образују у дотичној чворужици. — Сва ова три ластара на вишем стаблу, или она обадва на нижем стаблу морамо исто тако пазити, неговати и уз тачку односно уз станиво их привезати као и прошле прве године.

Трећа година. — Онај чокот који је одмакао за прву и другу годину за 4 ока висине и који сад на себи има на лањском делу две лозе и на преклањском делу (на чворужици) једну лозу, прегледи се исто онако као и прошле године. Од горње две лозе која је боља и једрија остави се делић од 2 ока а она се друга са свим уклони. Ако се горња уклања, оно отпада и онај део старе лозе, који се протеже

од доње лозе па до горе. Ако отпада доња лоза, оно се са свим ореже до основе јој. По ту у оба ова случаја имамо и ону лозу која је избила из оне чворужице, која је прилично близу земље. Ово се место од сад мора јако пазити и неговати тако, да увек буде на том месту леп и једар ластар, који ће нам за сваки случај при руци бити ако би горњи део лозе ма кад требало понунити. За то се и зове ова лоза, *лоза у резерви*. Ова се ореже на једно око. И пошто ће се на том месту чворужица сваке године све већма развијати па и више заперака, осим оног правог ластара из остављеног ока потећи, то се на том месту свака пролећа увек орежу све лозе а остави само један делић са једним оком, па ма тај делић и сам заперак био. И кад је тако орезан чокот добићемо и ове године из горња два права ока два ластара, из резервног дела опет из правог ока један ластар, а уз овај чешће се појаљује и по који заперак, од којих се при прибирању ластара само један остави. — Онај чокот који се није одмакао за ову годину за 4 ока висине него је остао опет прошле године за прва два ока висине, то се ове године опет онако поступа као и прошле године; ако ластари нису једри и лепи могу се опет на два ока орезати али на доњој лози, а горњу са старим делом лозе оцећи. Ако је пак лоза лепа и једра, оно се може за ову годину отскочити са још два ока висине и онако поступати, да и резервну лозу запатимо, као што мало час рекосмо. Дотле не треба бежати са ло-

зом у
не пот
увек о
се жи
оспосо
њих д
ге лоз
године
говати
велику
ламањ

Ч
треба
и јед
пушта
не би
то да
него
ће го
може
кле о
стабло
вида
њу на
другу
та не
родни
цео ч
нам с
гртан
барш
би на
цама
напом
морам
остав
којој
дакле
на п

зом у вис од земље, до год из чокота не потиче једра и здрава лоза, него увек ону доњу лозу резати. Дотле ће се жиле у земљи снажити, и кад се оспособе за потпуно изхрањивање горњих делова, брзо ће се развити и друге лозе стићи. — Ластари се и ове године морају исто онако пазити и неговати као и прошле две, а особито велику бригу морамо полагати око заламања („Д. Л.“ I. стр. 245.)

Четврта година. — Ове године већ треба ова лоза да роди и ако је здрава и једра, зацело ће и родити. Неки већ пуштају већу лозу ради плода, но да не би рано чокот исплакали, нисмо за то да се већ ове године чокот разводи, него га орежимо онако исто као и треће године, покрај свега тога што је може бити лоза врло лена и једра. Дакле опет за два ока у вис одмаћи — стабло да продужимо; но не смемо из вида изгубити ни ону резервну лозу и њу на једно око орезати, или уз њу другу за такову оставити. Ова се с тога негује и оставља, да имамо готову родницу, ако би нам временом требао цео чокот да подмладимо, или ако би нам се стабло за време загртања и одгртања сломило, да би га имали одма бар почетком својим попуњити, или ако би нам главно стабло са свима родницама и ластарима мјаз убио итд. Опет напомињемо да при подбирању ластара морамо за резервну лозу добар ластар оставити и удесити.

Пета година — Ово је година у којој се главна пакња обраћа на род; дакле пушта се на род. До тог времена имао је чокот доста времена да се

у земљи разгранана и оснажи. — По томе прво се ореже резервна лоза на једно око. Оне две лозе на стаблу, пошто је ово већ достигло до прве етаже, прве летве, ореже се свака на пет очију. Једну пустимо уз летву на десну страну а другу на леву страну, и обе их ставимо у положен — водораван — положај и привежимо их уз летву односно жицу. С тога је најбоље ове лозе роднице положити, да сок једнако храни све очи на њима и да из њих једнаке дебљине и величине ластари потерају. Ставимо ли их у кос положај на десно и лево, сок се неће једнако делити на све очи, него ће се горње боље хранити и боље ће и истерати, а доња ће заостајати и кржљавије бити („Д. Л.“ I. стр. 188.) По томе ћемо имати нових ластара из сваког ока на поваљеницама по 5, а на сваком по 1 или 2 грозда; нов ће ластар бити и на резервној лози и око ове. Како ластари приспу до прве идуће етаже привежу се и у своје време подберу и заломе (Д. Л.“ I. стр. 245.).

Тим смо начином дошли до почетка чардаклија (логошки, лугоша, османлука) сад треба ове произвађати који се могу на разне начине; но да их боље узможемо развести и удесити, морамо се пре свега опет вратити на прву году по садањи оног чокота, кога не ћемо овако да разводимо ни да удешавамо, него да подижемо право виноградско чокоће. Па пошто се ово са свим другојачије реже, то ћемо о томе и коју више идући пут да речемо.

(Наставиће се).

П О В Р Т А Р С Т В О .

Ђубре.

(Наставак и свршетак).

Ђубрење, подела и измена усева.

Ми ћемо ово што рекосмо и овим нацртом да разјаснимо :

I. година	A.	I. година	B.
II. _____	B.	II. _____	B.
III. _____	B.	III. _____	Г.
IV. _____	Г.	IV. _____	A.
V. _____	A.	V. _____	B.
I. година	B.	I. година	Г.
II. _____	Г.	II. _____	A.
III. _____	A.	III. _____	B.
IV. _____	B.	IV. _____	B.
V. _____	B.	V. _____	Г.

(Сл. 44.)

Одељак **A.** (сл. 44.) мора се прве године јако нађубрити и то у тој мери да на тај одељак навучемо спремна ђубрета у дебљини за 25 см., како се ово ђубре навукло а најбоље га је у јесен навући, одмах га треба прекопати и са доњом земљом добро измешати — дакле врло се дубоко мора прекопати, за то је боље прекопати мотиком на бразде него ашовом, јер се на онај начин боље ђубре измеша са земљом и доле у бразду пада. Цео ћемо овај одељак за сву ту годину са зе-

љем засађивати, на коме ће заиста оно и врло добро успевати и својим нас плодом обилно наградити.

Друге ћемо године овај одељак **A** претворити у одељак **B** т. ј. засејаћемо га, али га пре тога нађубрити не ћемо, него ћемо пре копања ову земљу измешати са оном што ћемо извући из *старе тоиле леје*. На том ће сад одељку бити засејане све врсте рене и лукови. Ово је земљиште за споменуто поврће неисказано добро и заиста ће врло добро и успевати. Све ће рене

тако р
те, по
лико у
рину
што б
расади

И

дине п

B. Те

друга

ваља

одмах

култив

коме

пријат

Ч

бити с

правит

пле ле

од раз

нику

за цве

ме пви

П

овај н

A. кој

најбол

К

ових

исто м

B. B.

оним

шесмо

репом.

садни

П

штова

сваке

своје

брета,

као ш

брити

плати

пошто

долази

нађуб

једиом

тако рећи из земље избујати; а салате, пошто и оне овде долазе, неће толико у висину растити колико у ширину и у велике се главице увијати, што би са свим противно било да је расадимо у ђубревито земљиште.

Исти тај одељак треће ће се године претворити у тако звани одељак **В**. Те године никакво ђубре ни ти каква друга земља амо не долази, него по њој ваља доста гари и пепела посути и одмах преконатити. На том ће се одељку култивирати махунасто биље — варива, коме ће овако удешена земља врло пријати.

Четврте године тај ће одељак бити одељак **Г**. на коме ће се морати правити и расаднице ради расаде и топле леје ради произвођења раног плода од разноврсног поврћа. У овом расаднику произвађа ће се и разна расада за цвеће, тиме ћемо касније да окитимо пвице од етажа и поједине фигуре.

Пете године почиње опет турнус овај наново. Одељак **Г**. постаје одељак **А**. који опет треба да се највећма и најбољма нађубри.

Као год што смо чинили то за ових пет година са одељком **А**. тако исто морамо поступати и са одељцима **Б**. **В**. и **Г**. (сл. 44), **А** почиње се са оним засејавати што му дотично прво писмо налаже. По томе дакле **Б**. са репом, **В**. са варивом, **Г**. постаје расаднице и топле леје.

Према свему овом, не треба баштован да се плаши од тога, што само сваке четврте године ђубри један део своје баште. Или ако има доста ђубрета, да би уз овај одређени део могао као што треба и остале делове нађубрити, у нади да ће му се то и наплатити, опет то не треба да чини, пошто оно поврће које на оне делове долази да се засеје, не захтева скоро нађубрено земљиште, шта више, већ једном нагласисмо да му таково земљи-

ште више шкоди него користи. Сувишак ђубрета, па ма у којој мери да је, боље га је употребити на прављење топлих леја (расадница) где ћемо осим расаде, још и таким поврћем посејати, које можемо раније произвести него што то у слободним лејама приспева и за тај плод много већу цену примити или да га и сами за свој дом применимо. На одељку **Г**. могу се направити толико *топлих леја*, колико може стати и све засејати. Осим добити од плода са овог одељка, добијамо и за одељак **Б**. добре и доста приправљене земље у који ћемо засејати све врсте репа. И та се земља може назвати још *добрим ђубретом* и ако је с једне стране већ из себе дала извештан део хранљиве материје зељу, али је ово није у тој мери исцрпело да је остала мршава, а с друге што се већ са свим претворила у праву земљу и измешала са осталом. Ово је баш најугоднија за оно поврће које одредисмо да дође на одељак **Б**. Такову земљу ни репе не могу да је са свим исплачу, него и иза њих још остаје у доброј снази и за *варива*. Па пошто варива као манухасто биље требају за храну своју *калицума*, а овога се највише налази у пепелу, то је баш и прави узрок што сад тај одељак **В**. по сипамо пепелом.

У томе лежи баш основа овог рационалног рада, да свему дамо оно и онако што оно треба.

Мисле ли наши баштовани да ова ротација нема никаква уплива на квантитет (коликоћу) и квалитет (каковоћу) поврћа које негују у својим баштама, нек покушају узети један одељак и непрестанце нек га засејавају са једним и истим поврћем, па ће се брзо уверити да ће му прве године заиста бити добро и лепо; друге године већ слабије и то приметно слабије; а треће године у тој мери слабије, које се и не сме назвати производом умнога рада.

На завршетку ћемо овога чланка још посебно да наведемо какво поврће долази сваке године у поједине одељке.

У одељак А. расађује се купус, кељ, келераба, карафиол, шпенат, рани кромпир, главичаста салата, рана салата, кукуруз, роткве, ротквице, рабарбер, целер, краставци, бундеве и тикве.

У одељак Б. долази мрква, першун, паштрњак, цвекла, све врсте лука, салате, кромпир, скорзонер, бибер и патлиџан.

У одељак В. долази пасуљ, боб, грашак, сочиво, кисељак и други зачини.

У одељак Г. као расадницу долази: сеје се ради расаде, да се касније може у одређени одељак расађивати, све врсте купуса, кеља, келерабе, и друго поврће које се расађује. Али ако овакових расадница има више које могу служити и као *тоиле леје*, засејавају се овим поврћем, а да се оно не креће, него да на том месту и плода донесу, но наравно много раније: краставци, бундеве, патлиџани, динје, лубенице, пасуљ чучавац, салате итд.

ЦВЕЋАРСТВО.

Луковасто цвеће.

По Ј. Ц. Шмиту.

Amorphophallus.

Ово је једна врло особита *aroides* са мраморираним струком и амбреластим листом. Цвет личи на цвет од *calle*, који стоји на петелци од метра дугачкој; боје је мрке, горе светлије боје; мирис има одвећ несносан. Гомољице му се саде месеца фебруара у лонце, који се у соби морају држати; с почетка доста слабо расте но касније врло брзо и врло снажно. Мора се тада и житким ђубретом заливати. Може се и даље ова биљка у соби оставити и култивирати, но може и напољу у слободи на полусеновитом месту. Зими се гомољице одржавају на хладовитом али сувом месту. Цвета у марту месецу и пре него што се лишће почиње развијати.

Anthericum.

Kosatić. Vesika.

Ова биљка има цвет беле снежне боје, који врло лепо мирише; цвета маја и јуна месеца. Воли пропустну

снажну и пескуљасту земљу а место да јој је увек сунчано. Примењује се ради накита цветних леја; расађује се све на 20 см. размака. Гомољице јој добро успевају и у слободи.

Anemone.

Саса.

Ко хоће да сасу негује, треба да гомољице пре један дан него што их хоће да засади потопи у воду, и у њој да за цео дан леже. По том ваља у сваки лонац који је од 10—15 см. широк, да засади по 4 лука 3—5 см. дубоко. Земља ваља да је добра, права баштенска а уз то и јако нађубрена. У топлоти од 5—8° најсигурније цветају, при већој температури сасвим пропадну. Гомољице се саде, као и од другог луковастог цвећа месеца септембера и октобера.

У слободним лејама саде се месеца октобера, ако би ради да нам саса месеца марта или априла цвета; напротив хоћемо ли каснију флору овога цвета и то месеца маја и јуна, тада

морамо гомољице садити фебруара или априла. А ако желимо да нам још касније цвета, месеца јула до септембра морају се садити априла и маја месеца. Врло добро успевају у јакој гнојавној земљи; воле влагу и присенак, али поред тога и топао положај. Саса се примењује и ради цветних леја, да ове опасује; па и међу повишим ружама. Кад им се цвет са цветном петељком одсече па стави у воду, може по дуже времена да се свеж и леп одржи.

Против медљике, која често хоће овај цвет да нападне, врло је добро да се нешто соли смести под земљом где ћемо гомољице да засадимо.

Саса има више врсте од којих спомињемо тако звану *anemone hepatica*, која успева у свакој земљи и у сваком положају, а најбоље на полусеновитом месту и у лакој а не одвећ сувој земљи и тада врло обилно цвета фебруара и марта месеца у лонцима. Примењује се у слободи ради опас-

вања цветних леја. Може си произвести да већ и концем јануара цвета, кад се засади октобра месеца у лонце који су 10—12 см. широки; земља треба да је измешана од протрулог лишћа и обичне баптенске или ливадске земље. Под стаклом где је засађена ваља да је температура од 4—6° R.

Agum.

Kozlacs.

Ароново цвеће или тако звани козлац употребљује се за декорацију цветних леја, што врло пријатан утисак чини на гледаоца. Има врло интересантну стабљичицу лишће и цвет; мирис је напротив врло непријатан. Најбоље успева у топлом положају, но где је непрестано свеж ваздух, земља да је лака, пропустна и дубоко прекопана, но покрај тога и влажна. Врло му прија кад се преко зиме покрије са лишћем или сламом.

Д О П И С.

Карловци 16. Октобра 1891.

Освећење Живановићевог пчелињака. — Радујем се што вам могу до знања ставити да сам 10. Октобра осветио пчелињак своме тасту Јов. Живановићу, пошто сам 6. окт. рукоположен при освећењу Митровачке цркве за презвитера. Ово ме је јако обрадовало јер ми је то прва функција била. При освећењу суделовао је цео гимназијски професорски збор са својим директором и цео професорски збор богословског училишта са управитељем Герасимом Петровићем, који неколико лепих здравица подигао у корист и на-

предак пчеларства код нас Срба. (Веселе је трајало цео дан).

В. Латинкић,

капелана и изабрани парох јазачки.

(И ми се заиста радујемо овој појави у толико пре, у колико овај пчелињак нашег српског Ђерзона служи за углед млађем свештеничком нараштају, који ће на све стране српства ову племениту и корисну пољопривредну грану распрострети и учврстити, а уз то и завести и овај лепо стародревни верски обичај — освећење пчелињака на који би се ваљало да и други наши пчелари угледају. Уједно честитамо и младом пароху на овој његовој првој функцији. Дај Боже уз лепо му здравље у дуг живот, да и остале његове функције сваку радосно, весело и са највећим одушевљењем обављао — себи и својима на радост а цркви и народу на корист. — Живео! — Ур.)

КЊИЖЕВНОСТ.

(Замена и приказ).

Воћарство, за школу и народ; по свом искуству и по извору страних писаца (друго са свим поправљено и проширено издање са 39 слика) написао *Ст. Кољовић* учитељ и уредник „Д. Л.“ Издање Луке Јоцића књижара у Н. Саду. — Цена 60 н. — Ова књига осим што је намењена за ученике учитељске школе намења је и нашем народу, који још

ову пољопривредну грану са туђим очима гледа. Ми ову књигу топло препоручујемо нашем народу у интересу саме ствари о којој говори.

Мирођија. — Лист за забаву, поуку и шалу. Излази трипут месечно у Вршцу. Уредник је Паја Ненадовић-Црњак. — Цена је листу 3 фор. годишње.

Из администрације и уредништва

„Домаћег Листа.“

Напомена. — Да би отклонили многе штампарске погрешке које се особито ове године поред нашег највећег труда око поправљања опет у већем броју појављивале, а и лист да добије лепши спољни изглед, решисмо се ма и покрај већих материјалних жртава да са овим бројем пређемо у другу штампарију, која обећава све и сва да ће учинити како би себи свој досадањи лепи стечени глас на овом пољу и даље задржала. — Ми чинимо занета све и сва у интересу нашег листа, само како би боље одговорио оној сврси за којом тежи и која је јасно по досадањем раду обележена, па с тога и овом приликом молимо наше пошт. претплатнике, који нам још за ову годину претплатом дугују, да ову што пре подмире, јер и ми имамо да подмирујемо.

Г. С. В. В. — Тр. Послано примисмо и чланак и допис; све ће ући, само кад дође ред на њих, жао нам је што бар допис сад не мога да уђе, касно је стигао, идући пут за цело. Лепа Вам хвала, на посланом, кад доспете сетите нас се опет,

јер врло радо примамо извешћа из тих крајева — Претплата је за Ваше претплатнике у своје време приспела амо, и нима се листови без прекидања редовно шаљу. — Српско Вам поздравље!

Г. Ј. П. — Ст. Ш. И ми смо уверени, да је оно писац, оног умотвора, за кога нам велиш; по поред њега биће још један „собрат“, кога ми у највећој нужди гладног хлебом нахранисмо а он нам из „благодарности“ каменом враћа. Али кад кукавице не смеју да изађу са отвореним именом на среду као поштени људи, не ћемо ни ми трошити ни хартије на њих, јер сматрамо, да је испод части наше са таковима се подлацима пол мисати.

Хоћаш убит једну кукавицу,
а ја ми је финек оштетити! „Г. В.“

Наравно, треба имати за идеал *краса поже*, па под њим и окриље тражити, па можеш сваком свашта казати, али опет иза женине кецеље. Нек им је на здравље; пфу! — Мало другојачији су људи позвани да наше радове оцењују.

Г. Т. Б. — В. Ви посласте дванут претплату за целу ову годину; по други пут послана 2 ф. уписасмо Вам, као претплату на целу 1892 годину. Лепа хвала и српско Вам поздравље!

Г. М. Д. — М. Крушке смо добили, особито су лепа изгледа, лепа Вам хвала, али дедунице при испакивању случајно се свукоше и бацисше, и тако их ми безимене примисмо; молимо дописником да нам јавите и имена, и ако се омишљамо какве су и како се зову, ипак ради сигурности молимо да нам јавите. Поново Вам лепа хвала и српско поздравље Вами и колеги Вам!